

การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร*

KNOWLEDGE MANAGEMENT TO DEVELOP STUDENT CHARACTERISTICS
ACCORDING TO INTERNATIONAL STANDARDS OF SCHOOLS UNDER
THE SAKON NAKHON SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE.

อิสระ ดอนหลักคำ

Issara Donlukham

พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์

Phongsak Srichan

พิมพ์พร จารุจิตร

Pimporn Charuchit

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ประเทศไทย.

Udonthani Rajabhat University, Thailand.

E-mail: issaradonlukham@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกรายการ

* Received: 2 December 2024; Revised: 26 December 2024; Accepted: 26 December 2024

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการสร้างความรู้ และการเข้าถึงความรู้ 2. แนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีหลักการสำคัญของการจัดการความรู้ ดังนี้ 1) การบ่งชี้ความรู้ 2) การสร้างความรู้ 3) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ 4) การเข้าถึงความรู้ และ 5) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. การประเมินแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า แนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, คุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานสากล, ความต้องการจำเป็น

Abstract

This research article aims to achieve the following objectives 1) to examine the current conditions, desired states, and essential needs for knowledge management in developing student attributes in accordance with international standards within schools under the Secondary Educational Service Area Office of Sakon Nakhon. 2) to explore guidelines for knowledge management in enhancing student attributes that align with international standards in these schools and 3) to evaluate the proposed knowledge management guidelines for student development in compliance with international standards. This study adopts a mixed-methods research design, integrating both quantitative and qualitative approaches. The target population comprises school administrators and teachers from international-standard schools under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office of Sakon Nakhon during the 2024 academic year. Research instruments included questionnaires, interview forms, and observation checklists.

The findings are summarized as follows 1. The top three aspects of current conditions, desired states, and essential needs for knowledge management in developing student attributes based on international standards are systematic knowledge management, knowledge creation, and knowledge accessibility. 2. The proposed guidelines for knowledge management in enhancing student attributes in compliance with international standards emphasize five core principles 1) knowledge identification, 2) knowledge creation, 3) systematic knowledge management, 4) knowledge accessibility, and 5) knowledge sharing and exchange. 3. The evaluation of the knowledge management guidelines for student development according to international standards revealed that the overall guidelines were rated at the highest level of effectiveness.

Keywords: Knowledge management, international standard educational institutions, Necessity

บทนำ

ในปัจจุบัน ระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยฐานความรู้ พร้อมด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร ได้ส่งผลให้วัฒนธรรมระหว่างสังคมโลกมีความเชื่อมโยงมากขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมระบบการเมืองเสรีประชาธิปไตยให้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง สำหรับประเทศไทย การสร้างความสัมพันธ์กับประชาคมโลกอย่างเสมอภาคและมีศักดิ์ศรี จำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการแข่งขันและการร่วมมือในระดับนานาชาติ ซึ่งต้องพัฒนาผ่านการปรับปรุงแนวทางการศึกษา เพื่อให้คนไทยมีสมรรถนะที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณค่าความเป็นไทยและการคัดสรรวัฒนธรรมต่างชาติอย่างเหมาะสม การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการชัดเจนในมาตรา 6 ว่า การศึกษาต้องพัฒนานคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างมาตรฐานสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องผสมผสานการประกัน

คุณภาพภายในเข้ากับการบริหารและการเรียนการสอนปกติของสถานศึกษา เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข พร้อมแข่งขันและร่วมมือกับประเทศอื่นในสังคมโลกได้อย่างสมศักดิ์ศรี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2555)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์ในองค์กรอย่างสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ความสำเร็จระหว่างบุคลากร ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและสร้างผลลัพธ์ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของงานด้านการศึกษา การจัดการความรู้ช่วยเสริมสมรรถนะของบุคคลและองค์กรในด้านความรู้และปัญญา เพื่อพัฒนาคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำหลักการและเครื่องมือการจัดการความรู้มาใช้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยผลักดันองค์การสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กระบวนการนี้มุ่งเน้นการรวบรวม สร้างสรรค์ และต่อยอดความรู้ใหม่ เพื่อให้บุคลากรเข้าถึงและนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างเหมาะสม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ช่วยเสริมพลังปัญญาขององค์กร พร้อมขับเคลื่อนประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) นอกจากนี้ งานวิจัยของ นวัตกรรม หอมสิน ยังชี้ให้เห็นว่าการจัดการความรู้ในองค์กรนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมคุณภาพการทำงาน แต่ยังปลูกฝังจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ตัวอย่างเช่น การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสะท้อนผลกระทบเชิงบวกของการจัดการความรู้ทั้งในระดับบุคคลและองค์กร (นวัตกรรม หอมสิน, 2556)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ริเริ่มโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมสำคัญด้านการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สามารถแข่งขันและทัดเทียมกับผู้เรียนในระดับนานาชาติ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553) โรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของพลโลก (World Citizen) โดยส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ความสามารถในการสื่อสารได้อย่างน้อยสองภาษา ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบต่อสังคมโลก ตลอดจนการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) และการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการเรียนรู้ในบริบทที่ผสมผสานความเป็นสากล เป้าหมายสำคัญของโครงการนี้คือการสร้างผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

และเตรียมพร้อมเป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาตนเองสู่มาตรฐานสากล อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาประเทศ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553)

จากสภาพปัญหาและเพื่อสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานสากลในโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เป็นรากฐานสำคัญของสังคมในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
3. เพื่อประเมินแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

1. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำนวน 524 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยใช้ตารางประมาณค่าเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ได้จำนวน 217 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยมีค่า IOC 0.81 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.71 มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert, R, 1967) โดยกำหนดค่าระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและซองเปล่าติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ส่งถึงผู้วิจัยถึงผู้บริหารและครูผู้สอนที่ประชากรปฏิบัติงานอยู่ พร้อมขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม ให้ประชากรที่ระบุชื่อไว้หน้าของจดหมาย โดยขอความกรุณาตอบและส่งคืนแบบสอบถามภายใน 2 สัปดาห์

4.3 ผู้วิจัยติดตามสำหรับแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนโดยการติดต่อทางโทรศัพท์

4.4 เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามครบตามจำนวนแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปอภิปรายผลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS) ตามรายละเอียดดังนี้

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่า (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยวิธีการระบุและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาระยะที่ 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านมาตรฐานสากล และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) (1 ชุด ตามลำดับการดำเนินการจัดการความรู้ ดังนี้ 1 จำนวน (การบ่งชี้ความรู้) (2การสร้างความรู้) (3 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ) (4 การเข้าถึงความรู้) (5 การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นทำการติดต่อ นัดหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์ เรียบเรียง และจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในตอนที่ 2 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อสร้างกระบวนการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยการนำผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีวิธีดำเนินการและขั้นตอน ดังนี้

3.1. การกำหนดข้อคำถามตามประเด็นการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

3.2. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านมาตรฐานสากล และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนที่ผ่านมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำนวน 20 คน ในปีการศึกษา 2567

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะนี้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ของการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครโดยเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

2.1 ประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 20 คน เพื่อวิพากษ์การจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล

2.2 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีประโยชน์โดยสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิหลังจากการวิพากษ์รูปแบบในด้านวัตถุประสงค์ หลักการ กลไกในการดำเนินการ วิธดำเนินการ และการประเมินผล แล้วปรับปรุงรูปแบบให้มีความเหมาะสม

2.3 ดำเนินการสนทนากลุ่ม ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม เริ่มการสนทนา โดยการแนะนำตนเองและแนะนำผู้เข้าร่วมสนทนา ชี้แจงรายละเอียดการประเมินชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม สร้างบรรยากาศในการสนทนาให้เป็นแบบกันเอง ตั้งคำถามที่จัดเตรียมไว้และกระตุ้นให้ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นให้ทั่วทุกคน ในการสนทนากลุ่มมีการบันทึกข้อมูล (บันทึกเทป และวีดิทัศน์) จดบันทึกพฤติกรรมและความคิดของสมาชิกในกลุ่ม ระหว่างการสนทนากลุ่ม เวลาที่ใช้ในการสนทนากลุ่มโดยเฉลี่ยประมาณ 2 ชั่วโมง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และมีประโยชน์ของการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20

คน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยกำหนดคะแนนเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร สรุปลักษณะสำคัญตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการความรู้ที่มีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการสร้างความรู้ และการเข้าถึงความรู้ ผลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าความต้องการจำเป็นทั้ง 5 ด้านในการพัฒนาการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

การจัดการความรู้ของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สกลนคร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น	
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	PNI	อันดับ
1. ด้านการบ่งชี้ความรู้	4.21	0.53	มาก	4.50	0.50	มากที่สุด	0.65	4
2. ด้านการสร้างความรู้	4.17	0.53	มาก	4.49	0.50	มาก	0.71	2
3. ด้านการจัดการความรู้ให้ เป็นระบบ	4.15	0.46	มาก	4.49	0.52	มาก	0.76	1
4. การเข้าถึงความรู้	4.19	0.53	มาก	4.50	0.50	มากที่สุด	0.69	3
5. ด้านการแบ่งปันและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.12	0.42	มาก	4.25	0.40	มาก	0.60	5
โดยรวม	4.11	0.40	มาก	4.24	0.48	มาก	0.31	-

2. ผลการศึกษากิจการการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการจัดการความรู้และคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล โดยมีหลักการสำคัญของการจัดการความรู้ ดังนี้

1) การบ่งชี้ความรู้ 2) การสร้างความรู้ 3) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ 4) การเข้าถึงความรู้ และ 5) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผลจากการศึกษารายด้าน ดังนี้ ด้านการบ่งชี้ความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายที่เป็นองค์ความรู้ขององค์กร และประกาศนโยบายในการกำหนดองค์ความรู้ขององค์กร โดยคำนึงถึงความต้องการของบุคลากรในความรู้ที่จะใช้ในการเรียนรู้ และมีทีมผู้เชี่ยวชาญ และนักวิเคราะห์ความรู้พิจารณาความเหมาะสม มีการประกาศ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่บุคลากรต้องแสวงหา โดยการดำเนินการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ครูผู้สอนรายบุคคล 1 ครั้งต่อ 1 ปีการศึกษา และการประชุมเพื่อแบ่งภาระงานร่วมกัน ด้านการสร้างความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล โรงเรียนมีการดำเนินการให้เกิดความรู้ใหม่จากทักษะและความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์กร บุคคลในลักษณะของกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีการระดมความคิด การแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นระหว่างบุคคลในกลุ่ม โดยการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) หลายระดับ เช่น ระดับกลุ่มสาระ ระดับกลุ่มงาน ระดับกลุ่มสายชั้น เป็นต้น

ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล โรงเรียน มีการจัดเก็บความรู้ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ดำเนินการจัดทำสารบัญความรู้เพื่อนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ และเก็บรวบรวมความรู้แบบแยกประเภท เพื่อความสะดวกในการใช้งาน โดยดำเนินการจัดทำสารสนเทศความรู้ รวมถึงการเผยแพร่ภายในโรงเรียนผ่านระบบสารสนเทศ ด้านการเข้าถึงความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล มีการดำเนินการการกลั่นกรองเพื่อให้มั่นใจว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และเก็บรักษานั้นต้องเอื้อต่อการเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงมีระบบการพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลา ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เป็นระบบในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล โรงเรียนมีถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคคล กระจายและแลกเปลี่ยนความรู้ในระหว่างบุคลากร ทีมงาน หรือคณะทำงาน และถ่ายทอดความรู้ไปอย่างรวดเร็ว และเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร โดยอาศัยกลไก อิเล็กทรอนิกส์ ในการแบ่งปันความรู้ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3. ผลการประเมินแนวทางการจัดการความรู้ ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ดังนี้

ด้านเป็นเลิศวิชาการ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้เห็นด้วย 20 คน ไม่มีผู้ไม่เห็นด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้ยอมรับรูปแบบ คือ 1 ค่าที่แปลผลคือมากที่สุด

ด้านสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา การบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้เห็นด้วย 20 คน ไม่มีผู้ไม่เห็นด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้ยอมรับรูปแบบ คือ 1 ค่าที่แปลผลคือมากที่สุด

ด้านล้าหน้าทางความคิด การบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้เห็นด้วย 20 คน ไม่มีผู้ไม่เห็นด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้ยอมรับรูปแบบ คือ 1 ค่าที่แปลผลคือมากที่สุด

ด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้เห็นด้วย 20 คน ไม่มีผู้ไม่เห็นด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้ยอมรับรูปแบบ คือ 1 ค่าที่แปลผลคือมากที่สุด

ด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก การบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้เห็นด้วย 20 คน ไม่มีผู้ไม่เห็นด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้ยอมรับรูปแบบ คือ 1 ค่าที่แปลผลคือมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาศาภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่าความต้องการสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การสร้างความรู้ และการเข้าถึงความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Feliciano ที่ระบุว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบการจัดการความรู้ในองค์กรคือเทคโนโลยีและโครงสร้างองค์การ รวมถึงกระบวนการสร้างฐานความรู้สำหรับการนำไปปฏิบัติ การศึกษานี้แบ่งออกเป็นการสร้างรูปแบบความรู้ผ่านระบบสารสนเทศและการกำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นในกระบวนการ โดยพบว่าการสนับสนุนองค์กรและการกระตุ้นแรงงานความรู้ (Knowledge Worker) ให้มีปฏิสัมพันธ์กับฐานความรู้เป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิผลของระบบการจัดการความรู้ ทั้งนี้ การจัดการความรู้ในสถานศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้บริหารและครูผู้สอน ตั้งแต่การค้นหา สร้าง และแสวงหาความรู้ การจัดการให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรอง การเข้าถึง การแบ่งปัน และการนำความรู้ไปปฏิบัติ

ความร่วมมืออย่างจริงจังของทีมงานและการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาบริหารจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยการบริหารที่ประสบความสำเร็จยังช่วยตอบสนองความต้องการในการจัดการความรู้ได้อย่างเป็นระบบ (Feliciano, J.L, 2007) สอดคล้องกับการศึกษาของ Hassandoust Kazerouni พบว่า การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในระบบการจัดการความรู้ โดยเฉพาะผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น อีเมล (86%) และการสนทนากลุ่มออนไลน์ (63%) ที่ช่วยเปลี่ยนความรู้ส่วนบุคคลเป็นความรู้ขององค์กร การใช้เทคโนโลยีช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพความรู้และลดข้อจำกัดของวิธีการสื่อสารแบบดั้งเดิม นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้รวดเร็วยิ่งขึ้น (Hassandoust, F.&Kazerouni,M.F, 2009)

2. แนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มุ่งเน้นคุณลักษณะตามมาตรฐานสากล 5 ด้าน ได้แก่ ความเป็นเลิศทางวิชาการ การสื่อสารอย่างน้อยสองภาษา ความล้ำหน้าทางความคิด การผลิตงานสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบต่อสังคมโลก โดยแต่ละด้านดำเนินการผ่านกระบวนการบ่งชี้ สร้าง จัดการ เข้าถึง และแบ่งปันความรู้อย่างเป็นระบบสอดคล้องกับงานศึกษาของสปีสกุล ใจสมุทร ได้เสนอรูปแบบการผสมผสานระหว่างการจัดการความรู้และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PIER model) เพื่อพัฒนาผู้ฝึกสอนในโรงเรียนกีฬา ประกอบด้วย การวางแผน การนำไปปฏิบัติ การประเมินผล และการสะท้อนผล โดยดำเนินการผ่าน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรวมกลุ่มผู้ฝึกสอน การค้นหาปัญหาและสิ่งที่ต้องพัฒนา การออกแบบกิจกรรมแก้ปัญหา การนำกิจกรรมไปทดลองใช้พร้อมประเมินผล และการสะท้อนผลร่วมกัน ด้วยวิธีการ After Action Review (AAR) กระบวนการดังกล่าวผสานการจัดการความรู้ใน 3 ขั้นตอน คือ การแสวงหา การจัดเก็บ และการแบ่งปันความรู้ ผลจากการทดลองใช้รูปแบบนี้ช่วยยืนยันความเหมาะสมและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามคู่มือการใช้รูปแบบของผู้ฝึกสอนกีฬา สะท้อนถึงความสำคัญของการบริหารจัดการความรู้ในการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนและการพัฒนาบุคลากรในระบบการศึกษา (สปีสกุล ใจสมุทร, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การจัดการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร สรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการจัดการความรู้

และคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล โดยมีหลักการสำคัญของการจัดการความรู้ คือ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ และการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสภาพการจัดการความรู้ที่มีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร 3 ลำดับแรก คือ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการสร้างความรู้ และการเข้าถึงความรู้ โดยแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. ควรมีการนำการจัดการความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2. ควรมีการส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากล

1.3. ควรนำแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครไปใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครทั้งหมดเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในด้านอื่น

2.2. ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานสากลในบริบทพื้นที่อื่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- นวัตกร หอมสิน. (2556). รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษา. ใน *วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุวีริยาสาส์นจำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน พ.ศ. 2554)*. สมุทรปราการ : บริษัท ออฟเซ็ท พลัส จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *เรียนรู้การจัดการความรู้ในภาคการศึกษาจากมหาวิทยาลัย*. *นิตการการจัดการความรู้ระดับภูมิภาคและระดับชาติ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แคนนากราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สีบสกุล ใจสมุทร. (2563). รูปแบบการผสมผสานการจัดการความรู้และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้ฝึกสอนในโรงเรียนกีฬา. ใน *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Feliciano, J.L. (2007). The success criteria for implementing knowledge management Systems in an Organization. Ph.d dissertation. School of Computer Science and information sytems : Pace University
- Hassandoust,F.&Kazerouni,M.F. (2009). Implications Knowledge Sharing through ECollaboration and Communication Tools. *Journal of Knowledge Management. Economics and Information Technology*, 7(4), 1-18.
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale", in *Attitude Theory and Measurement*. New York : Wiley & Son.